

Búkũ Yónã vé rĩ

Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ũlũngará

Búkũ 'dĩri ĩri 'bá ní ú'dógú'dógú nébĩ Yónã vé rĩ ã tã ũlũ. Múngú lũ Yónã ní kĩnĩ, ã mụ ụ'dúkó ívé rĩ ũlũú 'bá adri'bá kũrụ Nĩnéwē vé rĩ agá rĩ pi ní, 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi Yāhụđĩ rĩ pi be, kòpi ari'ba rú ĩ ãsámvú gé sī. Yónã lē Múngú ã ú'dị 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi ũdrāá céré 'dĩisĩ rá. Yónã nga ápá Múngú ẹndrẹtị gé 'dĩisĩ rá, tų kũlũmgbā ãmbúgú ni agá, lē zoó mụzú yĩ tafu rĩ agásĩ. 'Bo 'dúkí ĩri 'beé yĩ agá, Múngú sē Yónã adri ĩ'bĩ ãmbúgú rĩ agá 'dāá idri rú. Vúdrĩ ni gé, Yónã gō 'deé mụzú tị Múngú vé rĩ ũlũú kũrụ Nĩnéwē vé rĩ agá 'dāá rá, 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi céré újákí ẹsị ívé ũnjikānyā agásĩ rá. Kuru Múngú ú'dị 'bá rĩ pi kuyé, iza kpá kũrụ rĩ kuyé, sē Yónã ã 'a gō véé ãní ambamba. Búkũ rĩ vé ụđđ gé, Múngú i'da Yónã ní lũzú kĩnĩ, 'i lēngará vé ni, 'i ẹsị ĩdríkídri, 'bá rĩ újā dō ẹsị rá, āzini ĩnjĩ dō 'i rá, 'i ĩri pa rá.

Yónã nga ápá Úpí ẹndrẹtị gé sī rá

¹ Ụ'dú ãlu, Úpí* Múngú átá Yónã Āmītáyĩ mvoپی be kĩnĩ,

* **1:1** 1:1 Úpí: Ẽberē tị sī, Múngú zị 'i rụ Yáwē, ífifi ni, Múngú adriپی mụzú 'dání'dání rĩ 'i. Kẹlĩkọ tị sī, 'bá Yáwē ri zị Úpí. Í ịsụ lā Búkũ Í'dóngará vé rĩ agá, Wũngará vé rĩ agá, Rụtā vé rĩ agá, āzini Yónã vé rĩ agá.

2 “Í nga mužú kūrú āmbúgú Nīnéwē vé rī gé 'dāá, 'í 'yo 'bá rī pi ní, á ndre tā ũnjí kōpi ní 'oó rī gí.”

3 'Bo Yónā gā tā Úpí Múngú ní ẹ̀zì 'í ní rī sī, nga ápá mužú Tārāsísā gá. 'De mužú kījì Yópā vé rī gé 'dāá, ĩri ní kúlúmgbá lēpi mužúpi Tārāsísā gá ni ịsúzú, ĩri ní ẹ̀cì rī vé mǔfěngā ũfězú, ĩri ní fizú úrízú kúlúmgbá rī agá, ĩri ní mužú Tārāsísā gá 'dāá, nga ápá Úpí Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé 'dīisī rá.

4 Kúru Úpí Múngú ní ũlí ĩpězú vızú ũkpō be yī tafu rī agá 'dāá, ũlí rī lē kōdō kúlúmgbá rī vī ũṅṅó kpélékpélé.

5 'Bá rì'bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi céré 'okí ũrī sī, 'bá ālu ālu 'de rii ngoó ívé Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé. Kōpi ní ngá ẹ̀njì'bá ẹ̀njìẹ̀njì kúlúmgbá agá 'dāá rī pi u'duzú ú'bézú yī agá 'dāá, kúlúmgbá rī ẹ̀ ẹ̀njì rí āní ku.

'Bo Yónā fi laá ú'dú koó kpílìkpílì kúlúmgbá rī vé 'a ĩ ní ẹ̀lì vǔgálésìla rī agá 'dāá.

6 'Bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi vé āmbúgú ní 'dezú mužú ĩri vúgá 'dāá, ĩri ní 'yozú kīnī, “Mí rì ú'dú ko áyu āsī? Mí íngá uru, 'í zì mívé Múngú! Sā āzi sī ĩri ícó 'bā ĩzā ko rá, 'bá ícókí ũdrāá ku.”

7 'Bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi ní átázú ĩ āsámvú gé sī kīnī, “Īmi ímúkí 'bá 'bekí jěké, 'bā nǐkí rí 'bá tā nōri íjìpi 'bá drìgé rī áamá āní.” Kōpi ní jěké rī 'bezú, jěké rī 'de Yónā ā rú sī.

8 Kúru kōpi ní Yónā rì zìzú kīnī, “Í lū 'bá ní, 'bá tā ũnjí nōri íjìpi 'bá drìgé rī ā'di 'i? 'Í 'o ā'di? Mí íbí ímú íngōósìla? Āngū mívé rī ā rú ā'di? 'Bá mívé rī ā'di pi?”

9 Yónā ní újázú kīnī, “Ma Ēbérēgú,[†] ma ri Úpí Múngú adriípi 'bū gé, nyōókú rī gbiípi yī́ tafu rī be rī ĩnjī.”

10 Tā Yónā ní 'yoó 'dīri sē kōpi ní ũrī, kōpi ní ĩri zizú kīnī, “‘Í 'o ā'di?” (Kōpi nīkí áamá rá 'yozú kīnī, Yónā ápá Úpí Múngú ẹndrẹti gé sī ápápā, ā'diātāsīyā Yónā lū kōpi ní drīdrī rá.)

11 Ūlī rī kā yī́ rī vī, yī́ rī úvá ngūyá ngūyá. Kōpi ní 'yozú ĩri ní kīnī, “‘Bā 'okí mi íngóni ũlī vīpi ũkpō be ambamba 'dīri ā tu rí pá ānī?”

12 Yónā ní újázú kōpi ní kīnī, “‘Imi 'dụkí ma 'beé yī́ tafu rī agá 'dāá, ũlī vīpi ũkpō be 'dīri, ĩri ícọ pá tu rá. Á nī rá á 'o ũnjīkānyā rī ma 'i, ũlī rī ní vīzú ũkpō be 'dīni ānī.”

13 'Bá kúlúmgbá rī újī' 'bá rī pi ũ'bīkí kōdō ũkpō sī kúlúmgbá rī sōó gōó vúlé āngū nyōókú rú rī gé 'dāá, 'bo kōpi ícókí ku, ā'diātāsīyā ũlī rī gō vī drīdrī 'dāri ndéé rá.

14 Kúru kōpi ní ngozú Úpí Múngú ẹndrẹti gé, “Á Úpí Múngú, 'bá ní lēé ágó nōri vé ídri 'beé āvī rī sī, mí ku 'bā ũdrāá ku. 'Bá ní lēé ágó tā ākó nōri 'dī drāá rī sī, lē mí lị tā ānī 'bá drīgé ũnjí ku. Á Úpí Múngú, tā rī nga 'i sū mí ní lēé ā nga 'i rī tịni gí.”

15 Kúru kōpi ní Yónā ri 'dụzú 'bezú yī́ tafu rī agá 'dāá, koro yī́ riípi úvápi ngūyá ngūyá rī ní pá tuzú.

[†] 1:9 1:9 Ēbérēgú: Ābūrámā ri Ēbérēgú. Īrivé mvá vé mvá Yōkóbū ri gōkí zī Īsērélē, sá āzi sī Īrivé úyú rī pi Ī ri zī Ēbérē, sá āzi sī Ī kpá zī anjī Īsērélē vé rī pi. Sā Yēsū vé rī gé, Ī ri kōpi zī Yāhúdī.

16 Tã 'dĩri sê 'bá kũlúmgbã rĩ újĩ'bá rĩ pi rukí Úpí Múngú ri ãní rá, kôpi í'dúkí rõbõñõ zãá Úpí Múngú ní, ãzini kôpi sôkí ãyõ ẽzĩ ngazú ĩri ní.

17 'Bo Úpí Múngú sê ĩ'bĩ ãmbúgú te Yónã ri, Yónã adri caá ĩ'bĩ rĩ agá 'dãá ãtũñá na ĩnĩñá na.

2

Yónã zĩ Úpí Múngú ri ĩ'bĩ agá 'dãá

1 Yónã ri ívé Úpí Múngú ri zĩ ĩ'bĩ agá 'dãlé.

2 ĩri ní 'yozú kĩnĩ,

“Ĩzãngã má ní ĩsũ rĩ agá, Úpí Múngú, á zĩ mi,
'í yĩ ma rá.

'Bũ ãngũ sĩzũ rĩ agá 'dãá, á zĩ mi mã ĩzã koó,
'í yĩ ma rá.

3 'Í 'be ma tĩĩ yĩĩ tafu rĩ ã ndúgé 'dãá,
á tĩ yĩĩ tafu kũpi kũkũ rĩ ã ndúgé 'dãá,
yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma rá.

Ũlí mí ní sêé vjĩ ũkpõ be 'dĩri,
sê yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma céré.

4 Má ũsũ déna,
mí adi ma gĩ,

má ícõ gõó
mívé jó ãmbúgú uletere rĩ ndreé dũĩ ku.

5 Á tĩ yĩĩ kũpi kũkũ rĩ ã ndúgé 'dãá,
yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma céré,
ásé duũpi yĩĩ agá 'dãá rĩ ĩmũlũ mã drĩ céré.

6 Á 'de tĩĩ írã ã ndúgé 'dãá,
nyõõkũ rĩ õzũ mã drĩ céré,
'bo mávé Úpí Múngú,
mí ídrĩ ma 'bũ agá 'dãásĩ rá.

- 7 Úpí Múngú, má kã áamá mávé ídrí lē fũúfũ,
 á zì mì,
 mávé zìngára ca
 mívé jó àmbúgú uletere rĩ agá 'dāá, 'í yì ma
 rá.
- 8 'Bá rì'bá ngá ĩ ní údé drì sĩ rĩ ĩnjĩ'bá múngú rú
 rĩ pi,
 kòpi gākí ẹsì múké Múngú vé rĩ sĩ.
- 9 'Bo ma mí ní úngó ǒwǒ'dífô sězú ni ngo,
 ma mí ní rǒbǒjǒ zā.
- Ūyǒ má ní sǒó rĩ, ma tā ni 'dụ nga rá.
 Úpí Múngú ri 'bā pa tā ũnjí agásĩ nĩ.”
- 10 Úpí Múngú ní 'yozú kĩnĩ, ĩ'bì rĩ ē íwé Yónā
 ri àmvé, ĩ'bì rĩ ní Yónā rĩ íwézú nyǒókú ā'wì rú
 rĩ drǐgé 'dāá.

3

Yónā mụ Nīnéwē gá 'dāá rá

- 1 Kúru Úpí Múngú ní gǒzú átázú Yónā ní dǐjì
 kĩnĩ,
- 2 “Í 'de mụj kǐrú àmbúgú Nīnéwē vé rĩ agá
 'dāá, mí ũlũ ù'dùkó má ní ũlũú mí ní rĩ 'bá rĩ pi
 ní.”
- 3 Yónā mụ Nīnéwē gá 'dāá rá, sũ Úpí Múngú ní
 ẹzìjì ĩri ní rĩ tịnì. Nīnéwē ri kǐrú àmbúgú, 'bá rĩ
 ícǒ ẹcǐ 'a ni gé sĩ ca ù'dù na.
- 4 Ù'dù Yónā ní fizú cazú kǐrú rĩ agá 'dāá rĩ gé,
 ĩri ní áyúzú 'bá rĩ pi ní kĩnĩ, “Ẹsì ù'dù pǔkú sụ, ĩ
 ímú Nīnéwē rĩ iza 'dǐísĩ rá.”
- 5 'Bá Nīnéwē vé rĩ pi ẹ'yǐkí Múngú ri àní rá.
 Kúru kòpi ní áyúzú kìnĩ, lē 'bá rĩ pi àrěvú céré
 ā a'bíkí ĩ a'bia'bi, ā nyakí ngá ku, í'dózú 'bá

ambugu rĩ pi vúgá, cazú anji nyírĩṅá rĩ pi vúgá, lē kōpi ā úsúkí bōngó ịrịkọ rú ni áyu.

⁶ Ụ'dụkọ 'dĩri ká caá 'bāgú Nīnēwē vé rĩ vúgá 'dāá, íngá ívé lúpá mālūngā vé rĩ drīgē sī urụ, unje ívé bōngó āmbūgū vé rĩ 'ì rụ'ba gá sī rá, í'dụ bōngó ịrịkọ rú ni suú 'ì rụ'ba gá áyu, ịri ní gōzú úrízú vūgá fúrúndị agá.

⁷ 'Bāgú rĩ ívé ũgalaku rĩ pi be, kōpi ní áyúzú 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ní kīnī,

“Lē 'bá rĩ pi, dōku tị rĩ pi, dōku kābīlō rĩ pi ā nyakí ngá ku, dōku ā mvụkí yị ku.

⁸ 'Bá rĩ pi ānyāpá rĩ pi be céré, lē kōpi ā sukí bōngó ịrịkọ rú ni áyu. Lē 'bá ālu ālu ā zị Úpí Múngú ri, ā ku ívé tā 'í ní rií 'oó ũnjí rĩ rá, āzini ā ku adringará gbórókó rú rĩ rá.

⁹ Sā āzi sī, Múngú ri ívé yịkị újá rá, ẹsị ni gō veé ku, 'bá ícókí ũdrāá ku.”

¹⁰ Múngú ká tā kōpi ní 'oó rĩ ndreeé, āzini ká ndreeé kōpi kukí tā ũnjí 'ongará gí, gō ívé yịkị újá rá, ịrĩṅá kōpi kuyé, sū ịri ní 'yoó rĩ tịni.

4

Ẹsị múké Úpí Múngú ní 'bāá rĩ sī sē Yónā ẹ ẹsị ve rá

¹ 'Bo tā 'dĩri sē Yónā adri āyīkō sī kuyé, ẹsị ni ve rá.*

² Kuru ịri ní Úpí Múngú ri zịzú kīnī, “Á Úpí, á nị áamá rá 'yozú kīnī, mí ícọ 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ú'dị ũdrāá ku, sē má ní mávé āngū kuzú,

* **4:1** 4:1 Yónā ẹ ẹsị ve rá: Yónā ẹ ẹsị ve Úpí Múngú ní, ịri ní 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ú'dị drāá kuyé rĩ sī.

má ní ápázú mužú Tārāsísā gá āní. Á nī rá, mī ẹ̀sì múké, āzini mī ẹ̀sì ịdríkídri, mī ẹ̀sì ve tā sī mbèlèṅá ku, mívé lèngará aga rá, mī Múngú riipi 'bá trūupi ũnjikānyā agāsī ni, āzini mī ri mī yīkī újá, mī lē 'bá 'dij ku.

³ Úpí Múngú, lē mâ drā 'dīisī rá, ā'diātāsīyā ịri múké má ní drāzú 'dīisī rá, ndē má ní adrizú ịdri rú rī.”

⁴ 'Bo Úpí Múngú ní újázú ịri ní kīnī, “Ngá mī ẹ̀sì ní vezú rī ā'di?”

⁵ Yónā ní fūzú mužú kūrú rī vé wōókō ụtú ní ịfūngará gálé rú rī gé 'dāá. Ịri ní ápālá 'bezú vūrā 'dāri gé, ịri ní úrízú ápālá rī ā ndúgé, tē ri ndreé dō tā ینگóni ri 'i nga kūrú Nīnēwē vé rī agá nī.

⁶ Kuru Úpí Múngú ní peṭi sēzú 'duzú Yónā ní ịndrī rú, Yónā ā adri rí āní múké. Peṭi rī ní ịfūú duṅ rī sī, sē Yónā ní āyīkō.

⁷ Kā mužú adrii drū 'dīni, ụ'bụṭi kūñikūñi, Múngú ní ụ'bụ ịpēzú ịmúzú peṭi rī nyazú, peṭi rī gō 'wií rá.

⁸ Ụtú rī ká ịfūú, Múngú ní ũlí ācī ācī ni ịpēzú ụtú ní ịfūngará gálésīla, ụtú rī zā Yónā ē drī, ũkpō ni de āní rá, lē kōdō drāá āní drādrā. Ịri ní 'yozú kīnī, “Má ní adrizú ịdri rú, ịcó ku, lē mâ drā 'dīisī rá.”

⁹ 'Bo Múngú ní 'yozú Yónā ní kīnī, “Ngá sēepi mī ẹ̀sì ní vezú peṭi rī vé tā sī rī ā'di?” Yónā ní 'yozú kīnī, “Tā mâ ẹ̀sì ní vezú rī, ịri tā áda, lē mâ drā 'dīisī rá.”

¹⁰ 'Bo Úpí Múngú ní 'yozú Yónā ní kīnī, “Í sa peṭi rī nī kuyé, mī údé ndūṅ ni nī kuyé, á ndre

peṭi rī vé tã fi mí ẹṣi agá ambamba. Peṭi rī du ịnị́nà rī sī, gō drāá ịnị́nà rī sī.

¹¹ Kịrụ Nínéwē vé rī agá 'dāá, 'bá rī pi vé kālāfe aga élfū mụdụrụlụ ̄lu pụkụ ịrị (120,000) rī rá, 'bá rī pi acokí tã múké pi ̄sámvú tã ũnjí be ku, ̄nyāpá rī pi 'dālé kárakará. 'Í lē mâ 'bā ẹṣi múké 'bá 'dā'bée ní ku?"

Ụ'dúkọ Múké Múngú vé rị
Keliko: Ụ'dúkọ Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Keliko)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20